

Hannie van Genderen
Schematherapie Opleidingen

2-daagse cursus

SCHEMATHERAPIE SUPERVISOREN

2101U-SU

Utrecht, januari 2021

Van Genderen Opleidingen B.V.
Eburonenweg 42
6224 HX Maastricht

www.schematherapieopleidingen.nl
info@schematherapieopleidingen.nl

INHOUDSOPGAVE

1.	Opleiders	3
2.	Cursuslocatie	3
3.	Algemene informatie	4
4.	Doelgroep	4
5.	Accreditatie cursus	4
6.	Overige cursussen en workshops	6
7.	Literatuur	9
8.	Bijeenkomst 1	10
	Bijeenkomst 2	12

De slides, de bijlagen, de vragenlijsten en de artikelen, die bij deze cursus horen, kunt u downloaden via de website www.schematherapieopleidingen.nl. Ga in het menu naar het tabblad 'Cursisten'. Vervolgens klikt u op 'Supervisorencursus' en vult u, indien gevraagd het wachtwoord in dat u via mail van ons heeft ontvangen. Let erop, dat u de bestanden zult moeten downloaden om ze te kunnen gebruiken!

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van H. van Genderen. Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot H. van Genderen.

1. Opleiders

Mw. Drs. H. van Genderen (Hannie) – Coördinatie

Klinisch psycholoog, psychotherapeut, supervisor/leertherapeut/opleider VGct en de Vereniging voor Schematherapie. Geeft individuele en groepstherapie aan volwassenen met persoonlijkheidsstoornissen. Praktijk voor Klinische Psychologie van Genderen.
info@schematherapieopleidingen.nl

Mw. Drs. H. Bögels (Hélène) – Docent

Klinisch psycholoog, psychotherapeut/leertherapeut/opleider VGct, de Vereniging voor Schematherapie en de ISST. Supervisor NVGP en EMDR Europe Practitioner VEN. Geeft individuele en groepstherapie aan volwassenen en adolescenten. Reinier van Arkel en vrijgevestigd bij Psychotherapie Den Bosch
+31 6 17 33 09 19 hbogels@psychotherapiedenbosch.nl

2. Cursusplaats

Vergadercentrum
Vredenburg 19
3511 BB Utrecht
T (030) 2310068

3. Algemene informatie

In toenemende mate wordt zowel in de vakliteratuur als in de praktijk belang gehecht aan de rol en taken van de supervisor. Het supervisorschap wordt inmiddels door de American Psychological Association gezien als een apart beroep, met eigen taken, verantwoordelijkheden en kerncompetenties, waarbij ook specifieke ethische richtlijnen gelden.

In deze cursus wordt de cursist vertrouwd gemaakt met de state-of-the-art op het gebied van supervisie geven, de taken en verantwoordelijkheden van effectief supervisorschap en het competentiegericht superviseren van schematherapeuten.

DOELSTELLING

De cursist is aan het einde van de cursus op de hoogte van de kerncompetenties van het beroep supervisor en is in staat om competentiegericht supervisie in schematherapie te geven.

De 2-daagse cursus omvat o.a. de volgende onderdelen:

- verschillende fasen in supervisie
- opstellen van een supervisor competentiegericht leerplan
- gebruik van de Schematherapeut Competentie Beoordelingsschaal (STCS) in supervisie
- optimaliseren van het leerklimaat
- omgaan met weerstand van supervisanten
- leren evalueren van het supervisieproces
- een als onvoldoende beoordeeld supervisieproces
- ethische dilemma's in supervisie
- valkuilen en behoeften in supervisie

Taken en verantwoordelijkheden van de trainer:

Overdracht van kennis en vaardigheden, stimuleren van methodisch superviseren (feedback en evaluatie). De docent geeft aan het eind van de cursus aan of iemand de cursus heeft gehaald, analoog aan het supervisieproces. Bij een onvoldoende wordt aangeraden supervisie te volgen over de competentie die nog verder moet worden ontwikkeld ofwel om de cursus nog een keer te volgen. De docent toetst de supervisor-competenties aan de hand van een video van een supervisie van 10 minuten (2 keer 5 minuten) en de daarbij geleverde self-assessment (zie Eindtoets).

Taken en verantwoordelijkheden van cursisten:

Actieve participatie en competentiegerichte feedback geven aan elkaar op basis van ieders leerplan. Vertrouwelijk en respectvol omgaan met elkaars gegevens. Het maken van twee video-opnames van elk een andere supervisiesessie. Op dag 2 wordt van de cursist verwacht dat deze één van deze supervisie-videofragmenten meeneemt, zodat deze kan worden gebruikt tijdens de tweede cursusdag.

Aan het einde van de cursus moeten cursisten als toets een nieuwe video met een self-assessment aanleveren (zie: Eindtoets). Mocht een cursist een onvoldoende beoordeling krijgen voor de toets, dan wordt de cursist geadviseerd een ontwikkelplan te maken en supervisie te zoeken over de nog te ontwikkelen supervisor competenties.

NB:

Van de cursist wordt verwacht dat hij voldoende kennis en vaardigheid heeft t.a.v. ST en de verschillende pathologieën. Deze wordt niet in de cursus geleerd. Vaardigheden moeten worden bijgehouden door de cursist via intervisie/ supervisie of andere bijscholingen.

WERKWIJZE/WERKVORMEN

Interactieve ervaringsgerichte workshop.

EINDTOETS

De toets bestaat uit een zelf-evaluatie uit aan de hand van:

- Supervisor leerplan (formulier)
- Supervisor-zelfonderzoeklijst (formulier)
- Twee video-fragmenten van een supervisie-sessie: één van 5 minuten waar de cursist niet tevreden over was en één van 5 minuten waar de cursist wél tevreden over was.
- Beschrijving van de 2 gekozen video-fragmenten: toelichting over de aspecten waar je wel én waar je minder/niet tevreden over bent. Gebruik hierbij de STSV-RS (Schema Therapy Supervision Rating Scale).

Bij het Supervisor leerplan én de-zelfonderzoeklijst wordt verwacht dat op compacte wijze wordt gereflecteerd op het competentiegerichte ontwikkelproces én verder te ontwikkelen competenties worden beschreven.

Inleveren: uiterlijk binnen aan maand na de laatste cursusdag.

Filmpjes kunnen op dag 2 ingeleverd worden (zodat ze op de PC van de docent kunnen worden overgezet). Wanneer het filmpje met de 2 fragmenten nog niet gereed is zullen afspraken gemaakt worden over beveiligd toezenden na de cursus. later (we transfer).

Verslag en formulieren via mail (ná dag 2) naar:
hbogels@psychotherapiedenbosch.nl

De toets wordt beoordeeld binnen 6 weken na aanlevering.

Persoonlijke informatie over cursisten of supervisanten van cursisten wordt uitsluitend gedeeld met de docenten en zal vertrouwelijk behandeld worden.

4. Doelgroep

De cursus is specifiek gericht op senior leden van de Vereniging voor Schematherapie (VSt) die supervisor schematherapie willen worden.

De cursist dient minimaal 2 jaar geregistreerd te zijn in het Register als senior schematherapeut. Om supervisor van de Vereniging voor Schematherapie te kunnen worden is ook een supervisor-erkenning nodig van een andere specialistische psychotherapievereniging óf van de NVP (zie reglement VSt).

5. Accreditatie cursus

Voor deze cursus wordt erkenning door de VGcT (didactische punten), FGzPt en Register Vaktherapie aangevraagd.

6. Overige cursussen en workshops

Er is een uitgebreid aanbod van vervolgcursussen en workshops voor verschillende doelgroepen. Om deze cursussen en workshops te volgen dien je minimaal een basiscursus schematherapie van 25 uur gevolgd te hebben.

25 uur Cursus Schematherapie voor Gevorderden

Na de basiscursus is het sterk aan te bevelen om via supervisie en intervisie meer ervaring op te doen met de behandeling van lichtere tot middelzware patiënten. Daarna kan een cursus schematherapie voor gevorderden (25 uur) gevolgd worden. In deze cursus ligt het accent op zwaardere problematiek en kunnen alle persoonlijkheidsstoornis aan de orde komen. In deze cursus is veel ruimte voor de inbreng van problematiek van eigen patiënten en de knelpunten, die de cursist ervaart, bij het toepassen van de verschillende technieken.

25 uur Cursus Schematherapie voor Cluster C

Patiënten met een Cluster C persoonlijkheidsstoornis lijken makkelijker te behandelen, omdat zij minder vaak in crisis raken, maar hun hardnekkige vermijdende en controlerende copingstrategieën zijn tamelijk moeilijk te doorbreken. Ook patiënten met hardnekkige angst- en stemmingsstoornissen hebben nogal eens (trekken van) een ontwijkende-, afhankelijke- of een dwangmatige persoonlijkheidsstoornis waardoor hun klachten onvoldoende verbeteren door de reguliere behandelmethodes.

Recent zijn een aantal modusmodellen voor cluster C ontwikkeld door Arnoud Arntz en anderen en zijn meer specifieke behandeltechnieken ontwikkeld om deze problematiek te behandelen.

25 uur Cursus Schematherapie in Groepen

Veel patiënten lijken nog meer te profiteren van groepstherapie dan van de toch al zo succesvolle individuele schematherapie. Het meeste onderzoek is gedaan naar de effectiviteit bij patiënten met BPS, maar inmiddels is ook al veel ervaring opgedaan met cluster C problematiek.

Schematherapie in groepen (STG) is een integratieve vorm van groepstherapie, die aspecten van directieve groepstherapie combineert met aspecten van psychodynamische groepen. In STG wordt veel gebruik gemaakt van experimentele technieken. In de cursus zal hier veel aandacht aan besteed worden.

ADOLESCENTEN

25 uur Schematherapie Gevorderd voor Adolescenten

Dit is een cursus voor gevorderden, dus voor deelnemers, die al een basiscursus schematherapie (voor adolescenten of volwassenen) hebben gevolgd en enige ervaring met schematherapie hebben opgedaan. In deze cursus komt de toepassing van de schematherapie met betrekking tot specifieke adolescenten-thema's aan de orde

25 uur Schematherapie in Groepen voor Adolescenten

Schematherapie in groepen (STG) is een interactieve vorm van groepstherapie, die aspecten van directieve groepstherapie combineert met aspecten van de psychodynamische groepen. In STG wordt veel gebruik gemaakt van experimentele technieken. De inhoud van de cursus is gebaseerd op jarenlang ervaring van de Riagg Maastricht (afdeling kind en jeugd) en de resultaten van het onderzoek van Farrell, Shaw & Webber.

Workshop 'Groepstherapie voor gevorderden' (2 dagen)

Dit is een cursus voor gevorderden, dus voor deelnemers, die al een cursus groepsschematherapie (voor adolescenten of volwassenen) hebben gevolgd. Veel deelnemers aan de cursussen groepsschematherapie (adolescenten en volwassenen) hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan een workshop om moeilijke situaties in de groepsschematherapie te bespreken en nieuwe manieren te ontdekken om met deze problemen om te gaan.

Groepsschematherapie kan heel complex zijn en ook meer ervaren schematherapeuten worstelen soms met zeer uitdagende en lastige cliënten en groepssituaties. Tevens kunnen complexe situaties ontstaan door de interactie tussen de twee co-therapeuten.

Ouderschematherapie (2 dagen)

Ouderschematherapie is erop gericht om ouders te steunen om zoveel mogelijk vanuit hun gezonde oudermodus te reageren op modi van het kind. De modusinteractiecirkel geeft helderheid hoe modi van het kind en van de ouder elkaar triggeren. Er wordt ingegaan op de behoeften van ouders zelf, die in het verleden en vaak nu nog steeds niet bevredigd werden en gekeken hoe ouders kunnen omgaan met modi van het kind en de behoeften van het kind.

Modusgerichte speltherapie (1 dag)

Schematherapie gebruikt het spel van het kind om met de verschillende modi te experimenteren en bepaalde patronen te veranderen. In de modusgerichte schematherapie is de therapeut actief gericht op het contact maken met het kwetsbare kind in het kind zelf, biedt alternatieven voor disfunctionele coping modi en versterkt de gezonde kanten in het kind. De technieken van de schematherapie worden op spelniveau gebruikt (limited re-parenting, imaginatie met rescripting, experimenteren met verschillende modi).

WORKSHOPS

Workshop 'Imaginaire Rescripting' (2 dagen)

Imaginaire rescripting wordt over het algemeen gezien als een van de meest effectieve technieken binnen de schematherapie. Toch is het vaak niet eenvoudig om deze techniek toe te passen. Zo worden therapeuten regelmatig geconfronteerd met uitdagende situaties waarin de patiënt bijvoorbeeld zegt 'Ik heb geen herinneringen uit mijn kindertijd' of 'Ik wil niet die oude herinneringen ophalen, waarom zou dat helpen?'. Verder zijn patiënten in hun jeugd vaak zo beschadigd dat de herinneringen aan hun jeugd erg emotioneel beladen zijn. Therapeuten voelen zich daardoor geremd om met imaginatie beelden uit dat belaste verleden op te halen uit angst voor decompensatie.

Workshop 'Meerstoelentechniek' (2 dagen)

Het is bekend dat de stoelentechniek een belangrijk werkzaam element is binnen schematherapie, omdat het de schema's verandert op belevingsniveau. In de praktijk blijkt het echter vaak toch moeilijk om deze techniek toe te passen. Sommige therapeuten voelen zich onervaren in het toepassen van deze techniek, omdat het niet hun gebruikelijke manier van werken is. Daarnaast zijn er in de praktijk diverse uitdagende situaties die nog niet behandeld zijn in eerdere cursussen.

Workshop hanteren van boze modi in schematherapie (2 dagen)

Doelstelling van deze workshop is het beter in staat zijn met boosheid in de therapeutische relatie om te gaan.

In deze cursus leren de cursisten op de eerste plaats om goed te differentiëren tussen de verschillende vormen van boosheid. De leidende vraag daarbij is "vanuit welke modus toont de patiënt de boosheid?". De cursisten zullen in twee dagen leren om boze modi beter te hanteren met gebruik van specifieke methoden en technieken.

Specialistische workshop 'Chronische Depressie' (1 dag).

Hoewel CGT een bewezen effectieve behandeling is van depressie is slechts 40-50% van de patiënten klachtenvrij na een eerste behandeling. Bovendien ontwikkelt 5-20% van deze populatie een chronische vorm van depressie die therapieresistent lijkt te zijn. Deelnemers leren in deze workshop hoe ze een chronische depressie kunnen conceptualiseren in termen van schema's en modi. Daarnaast leren ze hoe ze specifieke methoden en technieken uit de schematherapie kunnen toepassen in de behandeling van chronisch depressieve klachten. De dag zit vol, soms speelse, oefeningen om veel ervaring op de te doen en tegelijkertijd niet 'besmet' te raken met de depressieve klachten waarover gesproken wordt."

Workshop 'Narcistische persoonlijkheidsstoornis' (1 dag)

Narcisme is in onze samenleving wijdverbreid, maar mensen met narcistische problematiek hebben niet zo vaak een hulpvraag. De behandeling wordt bemoeilijkt door het egocentrische en arrogante gedrag waar narcisten om bekend staan, alsmede de woedebuien, die optreden als de patiënt zich tekortgedaan of gefrustreerd voelt. Hierdoor eindigen veel behandelingen voortijdig, al dan niet door toedoen van de therapeut. Deze workshop heeft als doel de specifieke problemen bij de behandeling van NPS beter te leren hanteren. Onderwerpen zijn o.a.

- De dynamiek van narcisme goed begrijpen
- Valkuilen in het hanteren van de therapeutische relatie herkennen en hanteren
- Technieken aanpassen om effectiviteit van de behandeling te vergroten.

Workshop 'Gezonde volwassene' (1 dag)

In de literatuur en het onderwijs over schematherapie is lange tijd met name de nadruk gelegd op het bewerken van de disfunctionele ouder- en copingmodi en het valideren van de behoeften van het Kwetsbare Kind-deel van patiënten. Hoewel het versterken van de Gezonde Volwassene wel genoemd werd als uiteindelijk doel van de behandeling, was er weinig specifieke aandacht voor deze modus. Er wordt veelal onvoldoende uitgelegd wat 'De Gezonde Volwassene' van de patiënt precies is, wat die modus precies doet, hoe de patiënt kan leren contact te leggen met dit deel van zichzelf en hoe dit gezonde deel versterkt kan worden in therapie. Deze workshop richt zich op het herkennen, versterken en inzetten van de Gezonde Volwassene.

Workshop 'Complexe casussen' (1 dag)

Veel deelnemers aan onze cursussen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan terugkomdagen of masterclasses om complexe casussen te bespreken en nieuwe manieren te ontdekken om met deze problemen om te gaan. Daarom starten we dit jaar met een aantal masterclasses voor casussen van volwassen patiënten gegeven door Hannie van Genderen en Remco van der Wijngaart. Alle deelnemers worden verzocht voor aanvang een casus op te sturen waar zij vragen over hebben.

Voor actuele informatie over alle cursussen zie www.schematherapieopleidingen.nl
Voor meer informatie over schematherapie kijk op www.schematherapie.nl en volg de LinkedIngroep van de Vereniging voor Schematherapie
Voor internationale contacten en informatie zie www.SchemaTherapySociety.com

7. Literatuur

Verplichte literatuur (102 pagina's):

Deze literatuur is te downloaden op onze website www.schematherapieopleidingen.nl (zie pagina 2):

- American Psychological Association (2015). **Guidelines for clinical supervision in health service psychology**. *American Psychologist*, 70, 33-46. DOI:10.1037/a0038112.
- Ellis, M.V. (2010). **Bridging the science and practice of clinical supervision: Some discoveries, some misconceptions**. *The Clinical Supervisor*, 29, 95-116. DOI: 10.1080/07325221003741910.
- Falender, C.A., Shafranske, E.P., & Ofek, A. (2014). **Competent clinical supervision: Emerging effective practices**. *Counselling Psychology Quarterly*, 27, 393-408. DOI:10.1080/09515070.2014.934785.
- **Schema Therapy Supervision Rating Scale (STSV-RS)** (consented version 1- 2013-05-31) Developed by Gerhard Zarbock in collaboration with: David Edwards, Neele Reiss, Joan Farrell, Ida Shaw, Chris Lee, Eckhard Roediger, Wendy Behary, Jeffrey Young, Arnoud Arntz.
- Lockwood, G., & Perris, P. (2012). **New look at core emotional needs**. In M.F. van Vreeswijk, J. Broersen, & M. Nadort, *The Wiley-Blackwell handbook of schema therapy. Theory, research, and practice* (pp. 41-66). New York: Wiley. ISBN: 978-0-470-97561-9.
- Waller, G., & Turner, H. (2016). **Therapist drift redux: Why well-meaning clinicians fail to deliver evidence-based therapy, and how to get back on track**. *Behaviour Research and Therapy* 77, 129-137. DOI: 10.1016/j.brat.2015.12.005

Aanbevolen boeken:

- Beunderman, R. & van der Maas, F. (2012). **Supervisie in de GGZ. Een oriëntatie op de praktijk**. Assen: Gorcum B.V. ISBN: 9789023248507.
- Cummings, J.A. Ballantyne, E.C., & Scallion, L.M. (2015). **Essential processes for cognitive behavioral supervision: Agenda setting, problem-solving, and formative feedback**. *Psychotherapy*, 52, 158-163, DOI: 10.1037/a0038712.
- Kischner, P.A., Sweller, J., & Clark, R.E. (2010). **Why minimal guidance during instruction does not work: An analysis of the failure of constructivist, discovery, problem-based, experiential, and inquiry-based teaching**. *Educational Psychologist*, 41, 75-86, DOI: 10.1207/s15326985ep4102_1
- Milne, D.L., Sheikh, A.I., Pattison, S., & Wilkinson, A. (2011). **Evidence-based training for clinical supervisors: A systematic review of 11 controlled studies**. *The Clinical Supervisor*, 30, 53-71. DOI: 10.1080/07325223.2011.564955.
- Nadort, M., van Genderen, H., & Behary, W. (2012). **Training and supervision in schema therapy**. In M.F. van Vreeswijk, J. Broersen, & M. Nadort, *The Wiley-Blackwell handbook of schema therapy. Theory, research, and practice* (pp. 453-462). New York: Wiley. ISBN: 978-0-470-97561-9.

8. Bijeenkomsten

Programma dag 1	Datum : 15-01-2021 Tijd : 09.45 tot 16.45 uur Docent : Hélène Bögels
------------------------	---

Voor de voorbereiding van deze dag zie volgende pagina.

09.45 - 10.15	Start en Introductie, eigen ervaringen
10.15 - 10.45	Theorie competentiegericht opleiden/ superviseren en supervisor-supervisant relatie
10.45 - 10.30	STRS-SV (Schema Therapy Supervision Rating Scale): Competenties van de schematherapie supervisor
10.30 - 11.45	in groepjes van twee een eigen supervisor-competentiegericht leerplan maken voor deze cursus.
11.45 - 11.55	Koffie/thee pauze
11.55 - 12.15	Rollenspelen door docent over het maken van een competentiegericht leerplan met supervisant
12.15 - 13.15	STCS (SchemaTherapeut Competentie beoordelingsSchaal) als uitgangspunt voor competentiegericht leerplan van de supervisant (theorie, oefenen)
13.15 - 13.45	Lunchpauze
13.45 - 14.15	Inleiding over optimaliseren van leerklimaat; feedback geven en evalueren (NB: artikel Kirschner et al, 2006; Cummings et al., 2015)
14.15 - 14.35	Rollenspel over feedback geven
14.35 - 15.15	Rollenspel over evalueren
15.15 - 15.22	Koffie/thee pauze
15.22 - 16.00	Rollenspel valkuil en behoeften
16.00 - 16.15	Evalueren van de supervisie: methoden om te evalueren
16.15 - 16.45	Evaluatie van de lesdag en docent Huiswerk en toets

Vorbereiding voorafgaand aan dag 1

- Lezen verplichte literatuur:
-
- Doornemen van de Schema Therapy Supervision Rating Scale (STSV-RS): inschatting maken van eigen competenties, sterkere en zwakkere kanten.
- American Psychological Association (2015). **Guidelines for clinical supervision in health service psychology**. *American Psychologist*, 70, 33-46. DOI:10.1037/a0038112.
- Falender, C.A., Shafranske, E.P., & Ofek, A. (2014). **Competent clinical supervision: Emerging effective practices**. *Counselling Psychology Quarterly*, 27, 393-408. DOI:10.1080/09515070.2014.934785.
- Lockwood, G., & Perris, P. (2012). **New look at core emotional needs**. In M.F. van Vreeswijk, J. Broersen, & M. Nadort, *The Wiley-Blackwell handbook of schema therapy. Theory, research, and practice* (pp. 41-66). New York: Wiley. ISBN: 978-0-470-97561-9.
- Op basis van de gelezen literatuur invullen van de Supervisor Zelfonderzoeklijst (m.a.w. supervisor competenties scoren) en deze meenemen naar de cursus
- De STCS ((SchemaTherapeut Competentie beoordelingsSchaal) doornemen met de vraag; hoe competent ben ik op elk gebied? Het wordt sterk aanbevolen om dit voor U zelf te doen aan de hand van een video-opname van een schematherapie sessie die u heeft gegeven
- Uit Lockwood & Perris (2012): Figuur 3.1 pp. 55-57; Aan de hand van deze tabel dient de cursist bij zichzelf na te gaan wat eigen behoeften en valkuilen zijn als supervisor.

Programma dag 2	Datum	: 05-02-2021
	Tijd	: 09.45 tot 16.45 uur
	Docent	: Hélène Bögels

Voor de voorbereiding van deze dag zie volgende pagina.

09.45	Start
09.45 - 10.15	Het gebruik van videomateriaal en rollenspel voor supervisie; mythes en biases
10.15 - 11.00	Rollenspellen; videomateriaal (meegenomen door cursisten) en feedback geven aan supervisor Verschillende fasen waarmee je videomateriaal in supervisie behandelt.
11.00 - 11.08	Koffie/thee pauze
11.08 - 11.30	Uitwisselen van ervaring uit elke subgroep; rollenspel videomateriaal en feedback geven aan supervisor
11.30 - 12.00	Uitleggen aan en motiveren van supervisors om een onderdeel van ST toe te passen. De groep wordt opgedeeld in 5 subgroepen; elke groep krijgt een eigen instructie.
12.00 - 12.30	Lunchpauze
12.30 - 13.30	Rollenspel; meerstoelentechniek met supervisor die moeite heeft om iets te laten zien of te delen tijdens de supervisie. Kant van supervisor die bang is, kant die onverschillig is, kant die straffend/eisend is.
13.30 - 14.45	Groepssupervisie hetzelfde als individuele supervisie? (Theorie en oefenen)
14.45 - 14.52	Koffie/thee pauze
14.52 - 15.45	No-go evaluatie supervisor Docent geeft een imaginatie-oefening aan de groep cursisten over een no-go evaluatie.
15.45 - 16.15	Ethische dilemma's (bewustwording) Oefening; discussiëren over 3 stellingen met als werkvorm het Lager Huis
16.15 - 16.45	Evaluatieformulieren invullen Vragen/discussie

Vorbereiding voorafgaand aan dag 2

- Samenvatting leerverslag over dag 1 (competentiegericht)
- Video maken van een schematherapie-supervisiesessie (mag ook door opnemen van een gespeelde supervisie met een collega als er geen supervisor is), deze wordt gebruikt tijdens lesdag 2. Neem ook een laptop/ipad of ander apparaat mee om je filmpje tijdens de lesdag te kunnen laten zien.
- Zo nodig leerdoelen voor bijeenkomst 2 aanpassen
- Bedenk een ethisch dilemma waarmee u worstelt/ zou kunnen worstelen in de supervisie
- Lezen verplichte literatuur:
 - Ellis, M.V. (2010). **Bridging the science and practice of clinical supervision: Some discoveries, some misconceptions.** The Clinical Supervisor, 29, 95-116. DOI: 10.1080/07325221003741910.
 - Waller, G., & Turner, H. (2016). **Therapist drift redux: Why well-meaning clinicians fail to deliver evidence-based therapy, and how to get back on track.** Behaviour Research and Therapy 77, 129-137. DOI: 10.1016/j.brat.2015.12.005